

Plán péče o přírodní památku Mělické labiště

**na období
2009 – 2018**

1 Základní identifikační a popisné údaje

1.1 Evidenční kód ZCHÚ, kategorie, název a kategorie IUCN

Číslo ÚSOP: 729

Kategorie: přírodní památka

Název: Mělické labiště

Předmět ochrany: Mrtvé labské rameno s bohatou flórou a faunou

Kategorie IUCN: řízená rezervace

1.2 Platný právní předpis o vyhlášení ZCHÚ

vydal: ONV Pardubice

číslo: usnesení rady ONV č. 132

dne: 12. 5. 1982

1.3 Územně-správní členění, překryv s jinými chráněnými územími a příslušnost k soustavě Natura 2000

kraj: - Pardubický

obec s rozšířenou působností: - Přelouč

obec: - Přelouč (místní část Mělice), Pardubice (místní část Opočíněk)

katastrální území: - Mělice, Opočíněk

Překryv s jinými chráněnými územími a lokalitami soustavy Natura 2000 není.

1.4 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

ZCHÚ

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Číslo listu vlastnictví - vlastník	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
Katastrální území: (692794, Mělice)						
254/3 část		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	LV 108 – Česká republika*	96 18	
254/5 část		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	LV 108 – Česká republika*	50 66	
208/6 část		ostatní plocha	neplodná půda	LV 108 – Česká republika*	9 20	
Katastrální území: (692089, Opočíněk)						
629/6 část		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	LV 627 – Česká republika*	1 18 40	
Celkem						2 65 87

* – vlastníkem je Česká republika, právo hospodařit má Povodí Labe, s.p., Víta Nejedlého 951/8, 500 03 Hradec Králové

OP

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Číslo listu vlastnictví	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
Katastrální území: (692794, Mělice)						
199/1 část	199/1	trvalý travní porost		LV 40 – Danihelka Čestmír, Mělice 63, 535 01 Přelouč	2 25 25	
	176/1			LV 10001 – Město Přelouč, Masarykovo nám. 25, 535 01 Přelouč	1 02 34	
199/2 část	199/2	trvalý travní porost		LV 40 – Danihelka Čestmír, Mělice 63, 535 01 Přelouč	77 85	
	193/2			LV 40 – Danihelka Čestmír, Mělice 63, 535 01 Přelouč	75	
200/3	200/2	lesní pozemek		LV 60 – Kadavá Marie, Rohovládova Bělá 128, 533 43 Rohovládova Bělá; Korbová Miroslava, Budovatelů 377, 533 12 Chvaletice; Mach Stanislav, Vlčí Habřina 31, 533 41 Lázně Bohdaneč	43 43	
	200/3			LV 60 – Kadavá Marie, Rohovládova Bělá 128, 533 43 Rohovládova Bělá; Korbová Miroslava, Budovatelů 377, 533 12 Chvaletice; Mach Stanislav, Vlčí Habřina 31, 533 41 Lázně Bohdaneč	15 61	
258 část		ostatní plocha	ostatní komunikace	LV 108 - Česká republika*	7 14	

Katastrální území: (692089, Opočíněk)

374/1 část		orná půda		LV 10002 - Česká republika**	1 76 39		
374/3 část		trvalý travní porost		LV 10002 - Česká republika**	40 21		
374/4 část		parcela nenalezena					
Celkem						5 45 00	

* – vlastníkem je Česká republika, právo hospodařit má Povodí Labe, s.p., Víta Nejedlého 951/8, 500 03 Hradec Králové

** - vlastníkem je Česká republika, právo hospodařit má Pozemkový fond ČR, Husinecká 1024/11a, 130 00 Praha

Ve zřizovací listině zvláště chráněného území je uveden výčet parcel, na kterých se území a jeho ochranné pásmo rozkládá. U většiny parcel je ovšem poznámka, že se jedná o její část. Nikde se však nspecifikuje, o jak velkou část se jedná. Je zde pouze uvedena celková výměra chráněného území a celková výměra ochranného pásma.

Přesnější vymezení není patrné ani z mapových podkladů, které tvoří součást zřizovací dokumentace. Zákres je proveden do SMO 1 : 5 000, která zachycovala uživatelské, nikoli vlastnické vztahy.

Ve zřizovacím předpisu je uvedena parcela č. 374/4, která není evidována v katastru nemovitostí. Zřejmě se jedná o chybu a ve skutečnosti se v ochranném pásmu nachází jiná parcela.

1.5 Výměra území a jeho ochranného pásma

Jak bylo uvedeno výše, je vymezení zvláště chráněného území problematické. Není jasné, jaká část z uvedených parcel je součástí chráněného území a není tudíž možné říci, jaký je podíl jednotlivých druhů pozemků. Ve zřizovací listině je uvedena přesně pouze celková výměra chráněného území a celková výměra ochranného pásma.

Naprostá většina pozemků v přírodní památce Mělické labiště patří do druhu pozemku – vodní plocha, způsob využití koryto vodního toku přirozené nebo upravené. Pouze nepatrná část chráněného území (část parcely č. 208/6) do druhu pozemku ostatní plocha.

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v ha	OP plocha v ha	Způsob využití pozemku	ZCHÚ plocha v ha
lesní pozemky		5904		
vodní plochy	2,6524		zamokřená plocha	
			rybník nebo nádrž	
			vodní tok	2,6524
trvalé travní porosty		4,4640 (část)		
orná půda		1,7639 (část)		
ostatní zemědělské pozemky				
ostatní plochy	920 (část)	714 (část)	nepločná půda	920 (část)
			ostatní způsoby využití	
zastavěné plochy a nádvoří				
plocha celkem	2,6587	5,45		

1.6 Hlavní předmět ochrany

1.6.1 Předmět ochrany podle zřizovacího předpisu

Důvodem ke zřízení zvláště chráněného území byla ochrana „význačného geomorfologického prvku – mrtvého ramene Labe s významnými rostlinnými společenstvy a živočichy“.

1.6.2 Hlavní předmět ochrany – současný stav

Předmět ochrany, který je deklarován ve zřizovací listině, je v přírodní památce zachován a je i nadále hlavním předmětem ochrany. Chráněno je mrtvé rameno řeky Labe s rostlinnými společenstvy a živočichy. Konkrétní druhy nebyly ve zřizovací listině specifikovány. Chráněné druhy rostlin a živočichů vyskytující se v přírodní památce jsou uvedeny níže (v kap. 2.1).

Chráněné území zahrnuje pouze vlastní mrtvé rameno bez břehových a doprovodných porostů. Ty jsou součástí ochranného pásma tohoto chráněného území.

A. společenstva

název společenstva	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis biotopu společenstva
společenstva mrtvého ramene Labe	100 %	Mrtvé rameno Labe se společenstvy vodních rostlin a litorální vegetace, s rákosinou při západním okraji (při zaústění mrtvého ramene do Labe). Na březích jsou vyvinuty travinné břehové a doprovodné porosty s dřevinami. Na mrtvé rameno jsou vázána společenstva vodních živočichů, obojživelníků a ptáků.

1.7 Dlouhodobý cíl péče

Cílem je chránit a zachovat mrtvé rameno Labe s jeho typickými rostlinnými společenstvy a živočichy. Dlouhodobým cílem tedy je zachování současného přírodě blízkého charakteru lokality - spojení vodní plochy slepého ramene, litorálu a rákosiny s okolními loukami a břehovými porosty, stejně jako ochrana vzácných a významných vodních rostlin a živočichů.

2 Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany

2.1 Stručný popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů

Území leží na pravém břehu řeky Labe, jihovýchodně od obce Mělice. Jedná se o mrtvé labské rameno, které vzniklo ve dvacátých letech minulého století při regulaci Labe. Při budování nového koryta byla část meandru oddělena od řeky a ponechána jako vodní plocha. Při vyšších stavech vody dochází k zaplavení ramene vodou z Labe. Voda v rameni je zakalená (způsobeno rybí osádkou), rameno místy dosahuje hloubky až 2 m. Na hladině ramene jsou rozsáhlé porosty stulíku žlutého (*Nuphar lutea*). V západní části, u napojení ramena na Labe je rákosina.

Břehové a doprovodné porosty mrtvého ramene nejsou součástí chráněného území, ale nacházejí se v jeho ochranném pásmu. V břehových a doprovodných porostech na vnějším břehu (severní strana) převažují dřeviny, které vytvářejí souvislé hustě zapojené porosty. Na části vnitřního břehu (jižní strana) jsou rovněž porosty dřeviny, na části jsou však dřeviny zastoupeny sporadicky a převažují zde travinná společenstva.

Přehled zvláště chráněných druhů byl vytvořen na základě provedených inventarizačních průzkumů a pozorování. Tyto dokumenty, až na výjimky, neobsahují informace o početnosti a vitalitě populací jednotlivých druhů. U některých druhů, které jsou z lokality uváděny (v inventarizacích a průzkumech), není vždy možné zjistit, zda se vyskytují přímo v chráněném území, v jeho ochranném pásmu, nebo bezprostředním okolí (břehové a doprovodné porosty nezahrnuté do ochranného pásma). Vzhledem k tomu, že jako chráněné území bylo vyhlášeno mrtvé rameno bez břehových a doprovodných porostů, je pravděpodobné, že některé uváděné druhy se vyskytují pouze v ochranném pásmu a nikoli v ZCHÚ (především ptáci).

Přehled zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

název druhu	aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	kategorie podle vyh. č. 395/1992 Sb.	popis biotopu druhu
leknín bělostný (<i>Nyphaea candida</i>)	dle některých údajů několik rostlin	§ II	nezastíněné partie mrtvého ramene s hloubkou vody 70 – 170 cm
velevrub malířský (<i>Unio pictorum</i>)	ojediněle (méně než 1 jedinec na m ²)	§ I	mrtvé rameno
škeble rybníčná (<i>Anodonta cygnea</i>)	ojediněle (méně než 1 jedinec na m ²)	§ II	mrtvé rameno
čolek obecný (<i>Triturus vulgaris</i>)	početnost populace a vitalita nebyla udána	§ II	mrtvé rameno, mělké části ss vodními rostlinami

název druhu	aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	kategorie podle vyh. č. 395/1992 Sb.	popis biotopu druhu
ropucha obecná (<i>Bufo bufo</i>)	početnost populace a vitalita nebyla udána	§ III	mrtvé rameno, nejčastěji části s hloubkou vody 40 – 70 cm
rosnička zelená (<i>Hyla arborea</i>)	početnost populace a vitalita nebyla udána	§ II	mrtvé rameno, osluněné části pokryté vegetací s hloubkou vody 10 – 30 cm
skokan skřehotavý (<i>Rana kl. esculenta</i>)	početnost populace a vitalita nebyla udána	§ I	mrtvé rameno
skokan zelený (<i>Rana ridibunda</i>)	početnost populace a vitalita nebyla udána	§ II	mrtvé rameno
užovka obojková (<i>Natrix natrix</i>)	početnost populace a vitalita nebyla udána	§ III	mrtvé rameno a jeho břehové a doprovodné porosty
jelec jesen (<i>Leuciscus idus</i>)	početnost populace a vitalita nebyla udána	§ III	mrtvé rameno
mník jednovousý (<i>Lota lota</i>)	početnost populace a vitalita nebyla udána	§ III	mrtvé rameno
ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	zaletuje za potravou, hnízdění nezjištěno	§ II	mrtvé rameno a jeho břehové a doprovodné porosty
moták pochop (<i>Circus aeruginosus</i>)	pravděpodobně hnízdí v rákosině	§ III	rákosiny
rorýs obecný (<i>Apus apus</i>)	zaletuje za potravou	§ III	loví nad vodní hladinou

název druhu	aktuální početnost nebo vitalita populace v ZCHÚ	kategorie podle vyh. č. 395/1992 Sb.	popis biotopu druhu
vlaštovka obecná (<i>Hirundo rustica</i>)	zaletuje za potravou	§ III	loví nad vodní hladinou
bobr evropský (<i>Castor fiber</i>)	pozorování dva jedinci, pobytové stopy nepozorovány	§ II	mrtvé rameno a jeho břehové a doprovodné porosty
druhy vyskytující se pravděpodobně pouze v ochranném pásmu:			
ještěrka obecná (<i>Lacerta agilis</i>)	početnost populace a vitalita nebyla udána	§ II	břehové a doprovodné porosty mrtvého ramene
slavík obecný (<i>Luscinia megarhynchos</i>)	hnízdí v několika párech	§ III	břehové a doprovodné porosty mrtvého ramene
ťuhýk obecný (<i>Lanius collurio</i>)	hnízdí 1 - 3 páry	§ III	břehové a doprovodné porosty mrtvého ramene
žluva hajní (<i>Oriolus oriolus</i>)	hnízdí v několika párech	§ II	břehové a doprovodné porosty mrtvého ramene

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti

Jak bylo uvedeno výše, vzniklo mrtvé rameno při regulaci Labe ve dvacátých letech minulého století. Rameno bylo víceméně ponecháno přirozenému vývoji. V době vyhlášení zvláště chráněného území se zde nacházela největší lokalita leknínu bělostného (*Nymphaea candida*) ve východních Čechách (v době květu zde bylo možné napočítat až okolo tisíce rozkvetlých květů). Lekniny se v lokalitě prokazatelně vyskytovaly ještě v roce 1987, v letech 1990 - 91 při zpracovávání botanického inventarizačního průzkumu (Faltysová 1991) však nebyl nalezen ani jediný exemplář tohoto druhu, třebaže ostatní vodní rostliny nezaznamenaly podstatný úbytek. Důvod vymizení leknínu z lokality není znám. Podle neověřených údajů bylo na lokalitě několik sterilních rostlin leknínu pozorováno v roce 2000.

Zprávy o využití mrtvého ramene v minulosti jsou kusé. Zásahy, které v minulosti byly prováděny, se týkaly břehových a doprovodných porostů. Jednalo se spíše o běžnou údržbu a nahrazování odumřelých nebo pokácených dřevin. Tak se do břehových a doprovodných porostů dostaly nepůvodní topoly kanadské (*Populus x canadensis*).

Zásahy do vlastního mrtvého ramene nejsou dokumentovány a ani nejsou patrné. Mrtvé rameno bylo v minulosti, a stále je, využíváno ke sportovnímu rybolovu. Toto využití nepředstavovalo v minulosti významnější negativní vliv na chráněné území.

Pozemky v ochranném pásmu přírodní památky byly v minulosti zemědělsky využívány, především jako louky. Orná půda se nachází při severovýchodním okraji mrtvého ramene. Zemědělské využití pozemků v ochranném pásmu nemělo zásadnější negativní vliv na přírodní památku. Docházelo pouze k poškozování keřové vegetace v doprovodných porostech projíždějícími mechanismy a k eutrofizaci okrajových partií těchto porostů vnášenými živinami.

Významnější negativní vlivy nebyly v minulosti zdokumentovány.

2.3 Související plánovací dokumenty, správní rozhodnutí a právní předpisy

Mrtvé rameno je součástí rybářského revíru 451 030 (pod názvem Mělice I – Starák), který spravuje MO ČRS Přelouč. Na mrtvé rameno se vztahuje zarybňovací plán, na jehož základě je mrtvé rameno zarybňováno 9 q kapra ročně, případně i dalšími druhy ryb (amur, štika, sumec, candát).

2.4 Škodlivé vlivy a ohrožení území v současnosti

Mrtvé rameno je v současné době intenzivně využíváno sportovními rybáři. Voda je zakalená, což ukazuje na přerybnění, které je pravděpodobně způsobeno vysazováním kaprovitých ryb rybáři (Beran 2004). V důsledku pohybu osob v břehových a doprovodných porostech dochází k sešlapávání vegetace. Tento negativní jev je plošně omezen a poškozeny jsou malé roztroušené plochy. Rušivě může působit pohyb lidí v břehových a doprovodných porostech mrtvého ramene v době hnízdění (l. 4. - 31. 7.).

Určité ohrožení lokality představuje zemědělské využívání pozemků v bezprostřední blízkosti chráněného území. Používaná hnojiva způsobují eutrofizaci břehových a doprovodných porostů, případně jsou zanášena do mrtvého ramene. To způsobuje zvyšování obsahu živin ve vodě. Tento proces zatím významně neovlivnil společenstva rostlin a živočichů. Riziko tohoto negativního vlivu ovšem přetrvává a je nutné tento problém řešit.

2.5 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

Jak bylo uvedeno výše (viz kap. 1.4.), je vymezení zvláště chráněného území dosti nejasné. Ve zřizovací dokumentaci je u všech parcel, na kterých bylo chráněné území vyhlášeno, poznámka, že se jedná o jejich části. Nikde ovšem nebylo specifikováno, o jak velké části se jedná. Z popisu ve zřizovací dokumentaci se lze domnívat, že jako zvláště chráněné území bylo vyhlášeno vlastní mrtvé rameno (vodní plocha) a část jeho břehových a doprovodných porostů je součástí ochranného pásma.

Jelikož jsou břehové a doprovodné porosty organickou součástí mrtvého ramene, jsou zahrnuty do dílčích ploch a popsány.

2.5.1 Základní údaje o lesích

Parcela s evidovaným druhem pozemku lesní pozemek je pouze v ochranném pásmu přírodní památky Mělické labiště. Jedná se o parcelu č. 200/3 v k. ú. Mělice o výměře 5904 m². Parcela je v majetku fyzických osob.

V současné době je podstatná část pozemku bez souvislého porostu dřevin a je na něm trvalý travinný porost. Dřeviny jsou pouze při okrajích pozemku, kde vytvářejí úzký pás. Z dřevin je

zde zastoupen dub letní (*Quercus robur*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), javor babyka (*Acer campestre*) a topol kanadský (*Populus x canadensis*). Z keřů je zastoupena střemcha obecná (*Padus racemosa*), bez černý (*Sambucus nigra*) a brslen evropský (*Euonymus europaeus*).

Přírodní lesní oblast	17 - Polabí
Výměra LHC v ZCHÚ (ha)	5904 m ²
Období platnosti LHO	1. 1. 2000 – 31. 12. 2009

Přehled výměr a zastoupení souborů lesních typů

Přírodní lesní oblast: 17 - Polabí				
Soubor lesních typů (SLT)	Název SLT	Přirozená dřevinná skladba SLT (v %)	Výměra (ha)	Podíl (%)
1V1	vlhká habrová doubrava kopřivová	DB 45 – 65, BK 0 – 15, JS + – 20, LP 5 – 15, HB + – 15, JV + - 10, JL + - 10, OL a OS + - 5, JD 0 – 10, BB 0 – 2	0,5409	100
Celkem			0,5409	100 %

Porovnání přirozené a současné skladby lesa

Zkratka	Název dřeviny	Současné zastoupení (ha)	Současné zastoupení (%)	Přirozené zastoupení (ha)	Přirozené zastoupení (%)
Listnáče					
TP	topol kanadský	0,2656	45	0	0
OL	olše lepkavá	0,1476	25	do 0,0886	do 15
OS	topol osika	0,0886	15	do 0,0886	do 15
VR	vrba	0,0590	10	0	0
DB	dub	0,0295	5	0,2657 – 0,3838	45 – 65
BK	buk lesní	0	0	0 – 0,0886	0 – 15
JS	jasan ztepilý	0	0	0 – 0,1181	+ - 20
LP	lípa srdčitá	0	0	0,0295 – 0,0886	5 – 150

HB	habr obecný	0	0	0 – 0,0886	+ - 15
JV	javor mléč	0	0	0 – 0,590	0 – 10
JL	jilm	0	0	0 – 0,0590	+ - 10
JD	jedle bělokorá	0	0	0 – 0,0590	0 – 10
BB	javor babyka	0	0	0 – 0,0118	0 - 2
Celkem		0,5904	100	0,5904	100

2.5.2 Základní údaje o mrtvém rameni (vodní ploše)

Mrtvé rameno vzniklo na počátku minulého století, kdy byla prováděna regulace řeky Labe. Jedná se v podstatě o uměle odstavený meandr. Mrtvé rameno bylo ponecháno přirozenému vývoji a vznikla zde velmi hodnotná společenstva rostlin a živočichů. Mrtvé rameno je biotopem několika chráněných druhů živočichů, kteří zde žijí buď trvale, nebo se zde zdržují po přechodnou dobu. Jedná se především o obojživelníky.

Mrtvé rameno má tvar srpku měsíce. Je dlouhé zhruba 400 m a jeho šířka se pohybuje kolem 60 m. Břehy jsou (s výjimkou jihovýchodní části) nízké a s mírným sklonem. V břehových a doprovodných porostech dominují dřeviny. Zhruba jedna třetina hladiny je kryta porosty stulíku žlutého (*Nuphar lutea*).

Při vyšších stavech (povodňových stavech) vody v Labi je území zaplavováno. Voda z řeky se dostává do mrtvého ramene a „proplachuje“ ho. Voda je vyměněna a tím je snížena její eutrofizace, způsobená splachy z okolních zemědělských pozemků.

Název vodní plochy	Mělické labiště
Katastrální plocha	2 74 44 m ²
Využitelná vodní plocha	2 51 55 m ²
Průměrná hloubka	cca 1 m
Maximální hloubka	cca 2 m
Intenzita hospodaření	Mrtvé rameno je využíváno sportovními rybáři, z charakteru vody (zakalení) je možné usuzovat na fakt, že je zde příliš mnoho kaprovitých ryb.
Uživatel	MO ČRS Přelouč
Rybářský revír	451 030
Zarybňovací plán	kapr - 9 q/rok

2.5.3 Základní údaje o nelesních pozemcích

Tento typ pozemků pravděpodobně není součástí chráněného území a je zastoupen v jeho bezprostřední blízkosti (z části v ochranném pásmu přírodní památky). Jedná se o břehové a doprovodné porosty mrtvého ramene, které vytvářejí jeho nedílnou součást. Jedná se především o různé husté porosty dřevin. Bylinné břehové a doprovodné porosty jsou na části jižního břehu, kde uhynuly topoly. V místě, kde se mrtvé rameno napojuje na řeku, roste rákosina.

Druhové složení a charakter porostů dřevin se různí. Ve východní a severovýchodní části severního břehu byly v minulosti vysazeny topoly kanadské (*Populus x canadensis*), které jsou již značně proschlé a postupně odumírají. V této části je dále v porostech zastoupen jilm vaz (*Ulmus laevis*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), vrba bílá (*Salix alba*), javor babyka (*Acer campestre*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) a dub letní (*Quercus robur*). Z keřů je zde zastoupena svída krvavá (*Swida sanguinea*), brslen evropský (*Euonymus europaeus*) a střemcha obecná (*Padus avium*).

Směrem k západu se porosty zahušťují, až tvoří kompaktní, hustě zapojený dřevinný pás, oddělující mrtvé rameno od okolní zemědělsky obhospodařované půdy. Kromě výše jmenovaných dřevin je zde pomístně hojně zastoupena trnka (*Prunus spinosa*). V těchto hustých porostech dřevin chybí bylinné patro. V místě, kde se mrtvé rameno napojuje na řeku je porost rákosu (*Phragmites communis*), který se táhne podél části jižního břehu (v místech, kde nejsou dřeviny). Mezi mrtvým ramenem a Labem dominuje v porostu dřevin topol osika (*Populus tremula*), bříza bělokorá (*Betula pendula*) a jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*).

V západní části jižního břehu dřeviny téměř chybí. Topoly kanadské, které zde byly v minulosti vysazeny, odumírají a několik se jich vyvrátilo. Ve zbylé části jižního břehu je souvislý, zapojený porost dřevin, ve kterém jsou zastoupeny především druhy tvrdého luhu.

2.6 Zhodnocení výsledků předchozí péče a dosavadních zásahů do území a závěry pro další postup

Dosavadní péče o přírodní památku zajistila zachování mrtvého ramene s jeho společenstvy rostlin a živočichů v dobrém stavu.

3 Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

Jak již bylo mnohokrát uvedeno, je vymezení přírodní památky velmi nejasné. Problémem je, že přírodní památka byla vyhlášena na části parcel, aniž by bylo jasně specifikováno, o jakou část se jedná. Tento stav by v budoucnu mohl působit problémy. Proto by prvořadým opatřením mělo být přehlášení přírodní památky.

Kolem mrtvého ramene jsou doprovodné porosty, které jej zcela zřetelně oddělují od okolních zemědělsky obhospodařovaných pozemků. Ty by se měly stát součástí chráněného území. Hranice přírodní památky by tak byla jasně daná a mohla by být zanesena i do katastru nemovitostí. Tato hranice by rovněž byla zřetelná v terénu.

3.1.1 Rámcové zásady péče o území nebo zásady jeho jiného využívání

a) péče o lesy

Plocha vedená jako les je součástí ochranného pásma přírodní památky. Převážná většina této parcely je bez dřevin a povrch je kryt travinným porostem. Vzhledem k tomu, že předmětem ochrany je mrtvé rameno se společenstvy rostlin a živočichů, je možné ponechat pozemek bez zásahu přirozenému vývoji. V případě, že bude lesní porost obnovován, je nutné dodržet přirozenou druhovou skladbu a všechny obecně závazné právní předpisy (o přenosu sadebního materiálu apod.). Zásady péče jsou obsazeny v Rámcové směrnici.

Rámcová směrnice péče o les podle souborů lesních typů

Číslo směrnice	Kategorie lesa	Soubory lesních typů			
1	hospodářský	1V			
Cílová druhová skladba dřevin (%) při obnově lesa					
SLT	základní dřeviny	meliorační a zpevňující dřeviny		ostatní dřeviny	
1V	DB 45 – 65, BK 0 – 15, JS + – 20, LP 5 – 15	HB + – 15, JV + – 10, JL + – 10, OL a OS + – 5, JD 0 – 10, BB 0 – 2			
Základní rozhodnutí					
Obmýetí	Obnovní doba	Obmýetí	Obnovní doba	Obmýetí	Obnovní doba
160/100	20 - 30				
Hospodářský způsob		Hospodářský způsob		Hospodářský způsob	
násečný, holosečný maloplošný					
Dlouhodobý cíl péče o lesní porosty					
Vytvořit výškově diferencovaný lesní porost s přírodě blízkou druhovou skladbou.					
Způsob obnovy a obnovní postup					
Vzhledem k velikosti lesního porostu bude nutné provádět obnovu maloplošnými holými sečemi. Jedna seč by měla mít velikost zhruba 2000 m ² (cca 1/3 plochy porostu). První seč provést při okraji porostu. Další seče přiřazovat po zajištění kultury. Při obnově upřednostňovat přirozenou obnovu. V případě umělé obnovy je možné zakládat porost ve dvou fázích. V první fázi budou vysazeny hlavní dřeviny (DB, JS, příp. JV, JL), které budou ve věku 40 – 60 let podsazeny podúrovňovými dřevinami (LP, HB, BB).					
Péče o nálety, nárosty a kultury					
První zásah v nárostech, příp. v kulturách provést v 5 - 10 letech, jeho cílem je odstranění obrostlíků a předostlíků. Neredukovat hustotu! Nárosty a kultury je nutné chránit před buřením (ožínání) a proti zvěři (oplocenky, nátěry, mechanická ochrana).					
Výchova porostů					
Druhý zásah formou negativního výběru bez výrazné redukce hustoty provést v 15 - 20 letech (výška porostu 5 - 7 m). Další zásahy provádět v odstupech cca 10 let (uvolňovací probírka, zdravotní výběr) s cílem podpory kvalitních jedinců. Při zásazích podporovat zejména dub a jasan, neboť se jedná o dřeviny náročné na světlo a musí být udrženy v hlavní úrovni. Výchova musí směřovat k vytvoření výškově diferencovaného porostu. Výchovu porostů provádět do cca 80 - 90 let. Porosty musí mít vytvořenu spodní etáž. Pokud nebude porost výškově diferencován, je nutné ji založit, když věk porostu dosáhne 40 - 60 let.					
Opatření ochrany lesa					
Jilmy a duby jsou ohroženy tracheomykózami. Jedince vykazující příznaky napadení těžít a odstraňovat. V úvahu přicházejí holožírky hmyzu (DB - obaleč dubový). V porostech je možné ponechávat odumřelé nebo chřadnoucí stromy (s výjimkou tracheomykózních).					
Provádění nahodilých těžeb					
Nahodilé těžby malého rozsahu je možné ponechat bez zásahu (v případě, že nebude hrozit šíření patogenů).					
Doporučené technologie					
Poznámka					
Porost, pokud to bude možné, ponechat co nejvíce přirozenému vývoji.					

b) péče o mrtvé rameno (vodní plochu)

Mrtvé rameno podléhá přirozené sukcesi a zazemňování. Stav zazemnění je prozatím akceptovatelný. Eutrofizace vody v mrtvém rameni je zatím na přijatelné úrovni. Tento stav je nutné udržet i nadále, aby nedošlo k degradaci společenstev rostlin a živočichů. Je proto nutné udržet stávající břehové a doprovodné porosty a minimalizovat použití hnojiv v okolí přírodní památky. Při dodržení těchto zásad je možné ponechat mrtvé rameno přirozenému vývoji.

c) péče o nelesní pozemky

Tento typ pozemků je zastoupený v ochranném pásmu přírodní památky. Jedná se o plochy s břehovými a doprovodnými porosty mrtvého ramene a travinné porosty. Stávající stav porostů dřevin je uspokojivý a je nutné ho udržet do budoucna. Tyto porosty tvoří izolační pás kolem mrtvého ramene a zachycují hnojiva a pesticidy z okolních zemědělsky obhospodařovaných pozemků. Porosty dřevin jsou zároveň biotopem mnoha živočichů.

Dožívající topoly kanadské by měly být ponechány bez zásahu a po jejich rozpadu by odumřelé dřevo mělo být ponecháno na místě (umožní-li to bezpečnost a nebude ohroženo zdraví a životy lidí). Je možné provést jejich podsadbou vhodnými domácími dřevinami, aby byly nahrazeny novými stromy. K podsadbám je možné použít dub letní (*Quercus robur*), lípu srdčitou (*Tilia cordata*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), jilm vaz nebo jilm habrolistý (*Ulmus laevis* nebo *U. minor*). S ohledem na vysoké byliny a omezenou možnost následné péče by se k výsadbám měly použít prostokořenné odrostky (výška nadzemní části cca 1,5 m) uvedených dřevin.

V období platnosti tohoto plánu péče nebudou zásahy do břehových a doprovodných porostů potřebné. Porosty jsou stabilní s dobrým druhovým složením a vitální.

d) péče o rostliny

Stav rostlinných společenstev v mrtvém rameni je dobrý. Pokud nedojde k zásadním změnám mrtvého ramene, zejména ke změně chemismu vody (eutrofizaci), lze předpokládat zachování rostlinných společenstev v požadovaném stavu i do budoucna.

Místy je v břehových a doprovodných porostech zastoupen javor jasanolistý (*Acer negundo*). Jeho zastoupení je zatím spíše okrajové a neohrožuje rostlinná společenstva. Významnější šíření tohoto druhu je možné na plochy, kde není zapojený porost dřevin, tedy především na východní části jižního břehu. Tento invazní druh by měl být sledován a při případných zásazích do břehových a doprovodných porostů likvidován. V případě, že by se začal šířit, je nutné provést neprodlená opatření (likvidaci).

e) péče o živočichy

S ohledem na charakter (zákal) vody lze usuzovat na nevhodnou a vysokou rybí obsádku, především kapra. Zásadním opatření je změna rybí obsádky, především výrazné omezení kapra a vyloučení amura. Dále by bylo vhodné zvýšit podíl dravých ryb (zejména candáta) a tyto změny zakotvit v zarybňovacím plánu.

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

a) lesy

Parcela č. 200/3 má způsob využití les. V současné době je na parcele nezalesněná holina, kterou je možné zalesnit. Není to však nezbytně nutné a je možné ponechat plochu přirozenému vývoji.

b) mrtvé rameno

Upravit zarybňovací plán pro mrtvé rameno (vodní plochu Mělice I – Starák). Snížit zastoupení kapra a amura v mrtvém rameni a udržet vyšší zastoupení dravých ryb.

d) nelesní pozemky

V období platnosti tohoto plánu péče nebudou zásahy do břehových a doprovodných porostů potřebné. Porosty jsou stabilní s dobrým druhovým složením a vitální.

Je možné provést podsadbu odumírajících topolů vhodnými domácími dřevinami, aby byly nahrazeny novými stromy. K podsadbám je možné použít dub letní, lípu srdčitou, jasan ztepilý, jilm vaz nebo habrolistý.

V případě šíření javoru jasanolistého v břehových a doprovodných porostech je nutné provádět jeho likvidaci.

Rákosiny nevyžadují zásah.

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

Převážná většina pozemků v ochranném pásmu a v okolí přírodní památky je využívána jako zemědělská půda. S tím souvisí používání hnojiv, případně různých pesticidů. Tyto látky mohou ohrozit společenstva rostlin a živočichů v mrtvém rameni. Při obhospodařování zemědělských pozemků v okolí přírodní památky je proto nutné používat pesticidy, které jsou bezpečné pro vodní organismy. Hnojiva by měla být používána tak, aby nedošlo k eutrofizaci vody, tedy pouze v nezbytné míře a na základě půdních rozborů.

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

Hranice přírodní památky nejsou v terénu příliš zřetelné a mělo by se provést jejich vyznačení (pruhové značení na kmenech stromů). Rovněž by bylo vhodné doplnit tabulky se státním znakem v blízkosti přístupových polních cest a informační ceduli s popisem přírodní památky.

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území

Již výše bylo uvedeno, že vymezení zvláště chráněného území je dosti problematické. Není jasné, o jak velké části parcel se jedná. Stejná situace je i u ochranného pásma, neboť i to bylo stanoveno jako části parcel, bez jednoznačného vymezení těchto částí. Z toho důvodu by

bylo vhodné provést zaměření skutečného stavu a přírodní památku přehlásit. Do přírodní památky by měly být zahrnuty břehové a doprovodné porosty mrtvého ramene, které jsou jeho organickou součástí. Hranice přírodní památky by tak byla tvořena okrajem porostů. Ochranné pásmo zvláště chráněného území není nutné vyhlášovat.

3.5 Návrhy na průzkum či výzkum území a monitoring

V minulosti bylo provedeno několik inventarizačních průzkumů zahrnujících různé skupiny organismů. V těchto průzkumech by se mělo pokračovat, neboť je to jediný způsob jak získat informace o vývoji a změnách společenstev rostlin a živočichů. Zjištěné poznatky budou sloužit pro stanovení vhodného managementu. Tyto inventarizační průzkumy by měly být provedeny alespoň jednou za dobu platnosti plánu péče.

4 Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů prací)

Druh zásahu (práce) a odhad množství (např. plochy)	Orientační náklady za rok (Kč)	Orientační náklady za období platnosti plánu péče (Kč)
Jednorázové a časově omezené zásahy		
zaměření přírodní památky a oddělení parcel	75 000,-	75 000,-
vyznačení hranic přírodní památky	5 000,-	5 000,-
umístění tabulí se státním znakem	5 000,-	5 000,-
C e l k e m (Kč)	85 000,-	85 000,-
Opakované zásahy		
nejsou navrženy		
C e l k e m (Kč)		

4.2 Použité podklady a zdroje informací

Anonymus: Hospodářská doporučení podle hospodářských souborů a podsouborů, MZe ČR, In: Lesnická práce 1/97

Beran, L.: Vodní měkkýši vybraných labských ramen u Pardubic - Doporučení pro management, Dep. AOPK ČR středisko Pardubice, 2004

Beran, L.: Vodní měkkýši vybraných labských ramen u Pardubic, Vč. sb. přír. Práce a studie, 12:129-136, 2005

Faltysová, H.: Botanický inventarizační průzkum CHPV Mělické labiště, ČÚOP stř. Pardubice, dep. AOPK ČR stř. Pardubice, 1991

Faltysová, H.: záznam z terénní pochůzky 29. 6. 2005, Dep. AOPK ČR stř. Pardubice, 2005

Vránová, S.: Inventarizační průzkum obratlovců v přírodní památce „Mělické labiště“, ČÚOP stř. Pardubice, Dep. AOPK ČR stř. Pardubice, 1993

Vránová, S.: Výsledky zmapování ptáků v letech 2001-03 kvadrátu 5959 pro účely celostátního mapování ptáků ČR (nepublikováno)

Vránová, S.: Zoologická inventarizace v PP Mělické labiště pro účely plánu péče, Dep. AOPK ČR stř. Pardubice, 2005

Rezervační kniha PP Mělické labiště, Dep. OŽP Pardubického kraje

Mapový server Cenia

Vlastní terénní šetření v červnu 2008

4.3 Seznam mapových listů

a) katastrální mapa (měřítko)

číslo mapového listu: XV – 16 – 13

XV – 16 – 9

Heřmanův Městec 3-0/22

Přelouč 2-9/32

b) Státní mapa odvozená 1 : 5 000

mapový list: Heřmanův Městec 3-0

Přelouč 3-9

c) Základní mapa České republiky 1 : 10 000

mapový list: ZM 13-41-05

4.4 Plán péče zpracoval

AGERIS s.r.o.

Jeřábkova 5

602 00 Brno

Ing. Boleslav Jelínek

Tabulka A

Popis lesních porostů a výčet plánovaných zásahů v nich

označení JPRL	dílčí plocha	výměra dílčí plochy (0,00 ha)	SLT	zastoupení SLT (%)	číslo rám. směrnice / porostní typ	dřeviny	zastoupení dřevin (%)	věk	doporučený zásah	naléhavost	poznámka	stupeň přirozenosti
129Ee	1	0,5904	1V	100	1	TP	45	45	Na převážné většině plochy je holina. Je možné ponechat porost přirozenému vývoji. V případě, že bude přistoupeno k obnově lesa postupovat podle Rámcové směrnice.	3		
						OL	25					
						OS	15					
						VR	10					
						DB	5					

Tabulka B

Popis dílčích ploch a objektů na nelesních pozemcích a výčet plánovaných zásahů v nich

označení plochy nebo objektu	název	výměra (ha)	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost*	termín provedení	interval provádění
DP 1	mrtvé rameno	2,3326	Mrtvé rameno má tvar srpku měsíce. Je dlouhé zhruba 400 m a jeho šířka se pohybuje kolem 60 m. Maximální hloubka je cca 2 m. Břehy jsou (s výjimkou jihovýchodní části) nízké a mírným sklonem. Zhruba jedna třetina hladiny je pokryta porosty stulíku žlutého (<i>Nuphar lutea</i>).	Zásadním opatření je změna rybí obsádky, především výrazné omezení kapra a vyloučení amura. Dále by bylo vhodné zvýšit podíl rybožravých ryb (zejména candáta).	2	2009 - 2011	jednou
DP 2	řídce porosty dřevin s významným podílem dožívajících topolů kanadských	0,5006	Plocha s prořídlymi porosty dřevin. V minulosti vysazené topoly kanadské prosychají a odumírají a porost je dosti prořídly. V porostech je dále zastoupen jilm vaz, lípa srdčitá, olše lepkavá, vrba bílá, javor babyka, jasan ztepilý a dub letní. Z keřů je zde zastoupena svída krvavá, brslen evropský a stremcha obecná.	Dožívající topoly kanadské ponechat bez zásahu a odumřelé dřevo ponechat na místě (umožní-li to bezpečnost a nebude ohroženo zdraví a životy lidí). Je možné provést jejich podsadbu vhodnými domácími dřevinami, aby byly nahrazeny novými stromy. K podsadbám je možné použít dub letní, lípu srdčitou, jasan ztepilý, jilm vaz nebo habrolistý. V případě šíření javoru jasanolistého v břehových a doprovodných porostech je nutné provádět jeho likvidaci.	3	2009 - 2018	jednou
DP 3	zapojené břehové a doprovodné porosty dřeviny	1,0845	Zapojené a kompaktní porosty dřevin tvořící izolační pás oddělující mrtvé rameno od okolních zemědělsky obhospodařovaných pozemků. V porostech je zastoupen dub letní, jilm vaz, lípa srdčitá, olše lepkavá, vrba bílá, javor babyka, jasan ztepilý a pomístně trnka. V těchto hustých porostech dřevin chybí bylinné patro. Mezi mrtvým ramenem a Labem dominuje v porostu dřevin topol osika, břıza bělokora a jeřáb ptačí.	V období platnosti tohoto plánu péče nebudou zásahy do břehových a doprovodných porostů potřebné. Porosty jsou stabilní s dobrým druhovým složením a vitální. V případě šíření javoru jasanolistého v břehových a doprovodných porostech je nutné provádět jeho likvidaci.			
DP 4	rákosiny a travinné břehové a doprovodné porosty	0,2203	V místě, kde se mrtvé rameno napojuje na řeku je porost rákosy, který se táhne podél části jižního břehu (v místech, kde nejsou dřeviny).	Rákosiny nevyžadují zásah. Travinné břehové a doprovodné porosty je vhodné kontrolovat. V případě, že by se zde začal šířit javor jasanolistý, je nutná jeho likvidace.	2	2009 - 2018	2- 3 roky